

5. Озеров И.Х. Страхование трудящихся в Германии / И.Х. Озеров. – М.: Тип. Н.Н. Булгакова, 1906. – 16с.
6. Яроцкий В. Страхование рабочих в связи с ответственностью предпринимателей / В. Яроцкий. – СПб.: «Труд», 1895. – Т.2. – С. 497-1115.
7. Дементьев Е.М. Свод германских законов по страхованию рабочих / Е.М. Дементьев. – СПб.: «Труд», 1912. – 134 с.
8. Литвинов-Фалинский С.П. Организация и практика страхования рабочих в Германии и условия возможного обеспечения рабочих в России / С.П. Литвинов-Фалинский. – СПб, 1903. – 275 с.
9. Маркузон Ф.Д. Организация и деятельность страховых касс в Германии / Ф.Д. Маркузон. – М.: Вопросы труда, 1923. – 46 с.
10. Мюллер А. Рабочие секретариаты и государственный строй в Германии / А. Мюллер. – СПб.: Изд С. Скирмунта, 1907. – 201 с.
11. Матвеев С.О. Соціальна політика Отто фон Бісмарка і сучасність / С.О. Матвеев, Г.В. Музиченко // Український історичний журнал. – 2008. – №6. – С. 134-149.
12. Москаленко В.В. Еволюція ідеї соціального захисту в останній чверті XIX – 30-х рр. XX століть / В.В. Москаленко // Історична наука: проблеми розвитку. Матеріали Міжнародної наукової конференції 17-18 травня 2002 р. – Луганськ: СЛУ, 2002. – С.97-99.
13. Мельничук О.А. Передумови запровадження загальнообов'язкового державного соціального страхування в Німеччині у другій половині XIX ст. / О.А. Мельничук // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. Серія: Історія. – Вип. 20. – Вінниця: ДКФ, 2012. – С.246-250.
14. Мельничук О.А. Профілактика інвалідності найманих працівників в Німеччині наприкінці XIX – початку XX ст. / О.А. Мельничук. // Матеріали VII Волинської Всеукраїнської історико-краєзнавчої конференції (Житомир, 7 – 8 листопада 2014 р.). Збірник наукових праць. – Житомир: Полісся, 2014. – С. 93-95.

Мельничук А.А. СТРАХОВАНИЕ ИНВАЛИДНОСТИ И СТАРОСТИ В ГЕРМАНИИ В КОНЦЕ XIX - НАЧАЛЕ XX В.

В статье освещается введение общеобязательного государственного страхования рабочих от инвалидности и старости в Германии в конце XIX - начале XX в., которое начало новую систему пенсионного обеспечения.

Ключевые слова: инвалидность, предприниматели, рабочие, социальная защита, социальное страхование, старость, страховые взносы.

Melnychuk O.A. DISABILITY AND OLD AGE INSURANCE IN GERMANY IN THE LATE XIX - EARLY XX ST.

The article deals with the introduction of compulsory state insurance of workers against invalidity and old age in Germany in the late XIX - early XX century, which launched a new pension system.

Key words: disability, employers, workers, social protection, social security, retirement, insurance premiums.

УДК 355. 4 (430): (480): (47+57) «1941»

В.О. Иванов

**НІМЕЦЬКО-ФІНЛЯНДСЬКЕ ВІЙСЬКОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ПІД ЧАС
«ВІЙНИ-ПРОДОВЖЕННЯ» З РАДЯНСЬКИМ СОЮЗОМ У 1941 Р.**

У статті аналізується проблематика військово-політичного співробітництва нацистської Німеччини та Фінляндської республіки під час проведення операції «Барбаросса» та серії наступальних операцій з метою відторгнення у Радянського Союзу Карелії, Лапландії та Інгерманландії (операції «Срібляста лисиця», «Північний олень», «Платинова лисиця» 1941 р.) Приділяється значна увага постатям німецьких і фінляндських військових та політичних діячів – Вальдемара Ерфурта, Віпперта фон Блюхера, К. Г. Маннергейма які так чи інакше були пов'язані з політичним альянсом нацистської Німеччини та Фінляндської республіки в умовах протиборства з Радянським Союзом в роки радянсько-німецької війни.

Ключові слова: нацистська Німеччина, Фінляндська республіка, СРСР, Вальдемар Ерфурт, Віперт фон Блюхер, операції «Барбаросса», «Срібляста лисиця», «Північний олень», «Платинова лисиця», військове співробітництво, Друга світова війна.

Проблематика створення антирадянської коаліції та участь європейських країн у кампанії проти СРСР (1941-1945) є однією з цікавих та перспективних наукових досліджень. Становище Фінляндії в роки Другої світової війни було складним та неоднозначним. Намагаючись зберегти незалежність та нейтралітет, країна стала «розмінною монетою» в грі двох тоталітарних держав – нацистської Німеччини та Радянського Союзу. Зимову війну 1939-1940 рр. республіка хоч прогала, але все ж таки відстояла свою незалежність. Намагання повернути втрачені території та ліквідувати загрозу з боку Радянського Союзу. І знов ж таки ідеї реваншизму та створення під нацистським впливом «Великої Фінляндії» долучили фінів до складу антирадянської коаліції. В історіографії відомі праці російських істориків М. І. Баришнікова та В. І. Баришнікова, які аналізуючи специфіку радянсько-фінляндських відносин розкривають важкі та суперечливі етапи їх становлення та розвитку, особливо під час Другої світової війни (1939-1945 рр.). Важливе значення мають для нас праці фінських вчених, зокрема Оллі Вехвіляйнена, Генріка Мейнандера та Мауно Йокіпії. Автори, роблячи акцент на фінській державності – аналізують складні політичні, економічні та соціальні аспекти перебування країни «між нацистською Німеччиною та Радянським Союзом», розкривають її складне геополітичне становище.

Створення коаліції держав нацистської коаліції одна з цікавих тем, які на даний момент вимагають ретельного дослідження та аналізу. Аспекти військового, економічного та політичного гатунку співпраці нацистської Німеччини та її сателітів (в нашому випадку Фінляндії тощо) є темами дискусійними та потребують більш ретельної інтерпретації. В системі міжнародних відносин Другої світової війни військово-політичний альянс нацистської Німеччини та Фінляндської республіки мав важливе значення, як один з складових північної гілки блоку гітлерівської коаліції країн «Вісі», країни якій нацистський фюрер та його керівництво приділяли величне значення.

Поразка Фінляндії в радянсько-фінляндській «зимовій війні», хоча дозволила республіці відстояти свою незалежність, але ця кампанія поставила країну на межу військової катастрофи та серйозної політичної кризи [1, с. 128; 2, с. 76-77]. В цей час 18 грудня 1940 р. Адольф Гітлер офіційно схвалив плани операції «Барбаросса», мета якої була в ході стрімкої військової кампанії розгромити збройні сили СРСР [3, с. 97]. Три головних удари планувалося нанести на Ленінград, Москву, Київ. Фінляндії і Румунія згідно цього плану мали долучитися до цієї кампанії [4, с. 104]. Нацисти прагнули отримати доступ до фінських територіальних вод і до фінляндської території, з метою знищити радянський військово-морський флот, ліквідувати бази в Ганко, Кронштадті та узяти в міцні лещата Ленінград [5, р. 67-69]. 16 грудня 1940 р. генерал-майор у відставці Пааво Талвела (до речі посланець К. Г. Маннергейма) отримав аудієнцію у начальника німецького генштабу генерал-полковника Франца фон Гальдера, а потім і у фельдмаршала Германа Герінга [6, р. 81]. «Даже Маннергейм, с которыми у него был длительный разговор, уверен в помощи Германии и не боится войны. Паасикиви же рисовал ужасные картины: как задыхается наша экономика, голодает народ, недовольны рабочие и как в подобной обстановке нельзя с успехом воевать. Он указал на то, сколь опасно пытаться справиться с таким положением силами полиции, ибо это легко может привести к нежелательной интервенции. И я сделал вывод, что в таких условиях он лично не очень-то верит в победоносную войну» [7, с. 15].

Наприкінці січня генерал генерал-лейтенант Ерік Гайрінкс, німці розкрили йому в загальних рисах стратегію операції Барбаросса, зокрема ту її частину, яка стосувалась Балтики та ролі, відведених у цій операції Фінляндії [4, с. 105]. Як згадує Вальдемар Ерфурт: «...в январе 1941 года в Германию отправился генерал Хайринкс. Так как вследствие замерзания Балтийского моря пароход прибыл с опозданием, доклад пришлось перенести на несколько дней. ...Обусловленный протоколом визит, который Хайринкс нанес генералу Гальдеру после его прибытия в Германию, был очень коротким» [8, с. 23]. Як ми бачимо, Німеччина, зовнішньо підтримуючи альянс з СРСР, почала таємні переговори з Фінляндією, також розпочавши розробку таємного планування військових операції щодо захоплення Петсамо, взяття під контроль нікелевих місцезнаходжень та прийняття засобів стосовно запобігання можливих десантів на території Норвегії. Гайрінкс інформував німецьке керівництво щодо того, що Фінляндія зможе здійснити напад на СРСР силами 5 дивізій уздовж західного узбережжя Ладозького озера, силами 3-х дивізій на східному узбережжі і 2 дивізіями проти радянської військової бази в Ганко [9, с. 139]. «Поэтому не только в интересах Германии, но также и в

.....
інтересах Финляндии провести операции «Реннтир» и «Зильберфукс» возможно более крупными силами, которые сначала будут прикрывать развертывание немецких сил, а затем примут непосредственное участие в наступлении. Желательно овладеть полуостровом Ханко как можно скорее. Если финны не смогут это сделать без немецкой помощи, необходимо выждать, пока не появится возможность высвободить для этого немецкие силы, особенно пикирующие бомбардировщики» [10, с. 112].

Окрім того, зауважимо, що Гайнрікс зробив важливі аналізи дій Червоної Армії під час радянсько-фінляндської війни, щоправда він показав тільки якщо так можна виразитися «слабку» сторону армії СРСР, що переконало нацистських військових в слабкості армії «Советів» та в тому, що Радянський Союз є глиняним колом, який впаде відразу від ударів військ Третього рейху [11, с. 298-305; 12, с. 125-194].

Як заявив президент Р. Рюті парламентській делегації: «Якщо зараз спалахне війна між Німеччиною та Советським Союзом, це може бути на користь усього світу. Сьогодні Німеччина залишається єдиною державою, здатною перемогти Росію або принаймні послабити її. Так само світ нічого не втратить, якщо в цьому двобої буде ослаблено Німеччину... Ця війна – єдиний порятунком для Фінляндії. Советський Союз ніколи не облишить своїх спроб загарбати Фінляндію... Якщо Німеччина зараз розгромить советську армію, то нас чекає, маємо надію, мирне століття» [4, с. 107] Маршал Маннергейм висловив ще зрозуміліше: «... Финский народ мечтал о том, чтобы как можно скорее вернуть Выборг и Карельский перешеек» [13, с. 350].

Важливі акценти були зроблені на спільній зустрічі німецького та фінського військового та політичного керівництва 25-28 травня 1941 р. у м. Зальцбург. На фінські війська була покладена задача блокування радянських військ в районі Ладоги. На підставі усіх попередніх перемовин між нацистськими та фінськими генштабістами узгоджувалися плани спільних військових операцій, в т. ч. вже ті, які цікавлять нас – «Срібляста лисиця», «Північний олень», «Платинова лисиця» [5, р. 107]. Фінські війська на початку війни нараховували 15 фінських дивізій та 4 німецьких. На східному кордоні проти 18 радянських дивізій це була явна перевага. Також, що важливо вони мали цілковиту перевагу в повітрі, що робило початок кампанії надзвичайно успішним, на самому її початку [14]. Нацисти сподівалися, що фіни підтримають їх наступ групи армій «Північ» у напрямку в південно-східному напрямку, на схід або захід від Ладозького озера [16, с. 219-220]. Маннергейм вирішив нанести перший основний удар на схід від Ладоги і вниз до ріки Свір [15, с. 162]. «Вместо атаки на Карельский перешеек, я решил провести наступление к северу от Ладожского озера по обе стороны от озера Янисярви. На западном направлении его задачей было достижение Ладожского озера, на востоке – города Сортавала, а затем государственной границы. Главной целью операции было наступление на севере от озера Янисярви на район Суоярви. Речь шла о том, чтобы отрезать дорогу к отступлению силами русских, сконцентрированным к западу от Сортавала, а также ликвидировать оборонительные позиции противника к северу от реки Вуокси. Это создавало выгодный исходный рубеж для последующего наступления на Выборг и Карельский перешеек» [13, с. 352]. Маючи перевагу в чисельності, мобільності на бездоріжній місцевості – все це дозволяло фінським військам проникати глибоко в тил і наносити удари з тилу. Втім запеклий опір Червоної армії (війська 14-ї армії) у взаємодії з Північним флотом зірвали наступ німецької армії Норвегія щодо захоплення півострова Рибачій, Мурманську, військово-морської бази Полярний, Кіровської залізниці [17, с. 64; 18; 19].

Липнева кампанія 1941 р. була надзвичайно успішною для військ коаліції. В цей час, як німецькі війська тіснили на півдні (в Прибалтиці радянські збройні сили), то в цей час фінські війська відвоювали більшу частину території на північ від Ладозького озера, втрачену після Зимової війни 1939-1940 рр. [20, р. 98-107; 21, с. 129-131]

29 серпня Выборг був узятий військами Фінляндії і армія вийшла на державний кордон 1939 р. і зайняли оборонні позиції приблизно за 20 км на північ від Ленінграда [4, с. 112-113]. Шість німецьких дивізій дислокувалися у північній частині Фінляндії (приблизно 90 000 солдатів), фінські аеродроми були надані в користування люфтваффе, за тиждень до початку війни німецькі підводники заклали міни навколо радянських військово-морських баз в Естонії [22, с. 153; 23, с. 124-125]. Як ми бачимо, все це дало фінським союзникам Гітлера можливість закріпитися на позиціях, які на сході були за декілька сотень кілометрів від державного кордону 1939 року [6, р. 213-240]. Така ситуація залишалася без змін аж до кінця весни 1944 року. Звісно здобутки були досить високими: вбитими фінські збройні сили

втратили понад 25 000 осіб. «На восток за границу продвинулись на 40-70 километров. На Ладогу вышли по обе стороны от Сортавала. На Карельском перешейке у противника мощные укрепления, и поэтому там, а также на полуострове Ханко во избежание больших потерь ведется постепенное «размягчение»... И все же потери у нас есть. За первые три недели выбыло из строя 12 тысяч человек, из них 2400 убитых, 800 пропавших без вести, а остальные раненые. В прошлой войне за такое же время было потеряно 11 530 человек...» [7, с. 44]. Узимку 1941-1942 років настала продовольча криза, адже фіни були впевнені у переможному бліцкригу, а не в затяжній війні, подібно Першій світовій, коли стратегічні плани кайзерівської Німеччини та її союзників були зірвані і сторони перешли до позиційної війни [24, р. 90-94]. «Импортные цены сейчас на 100% выше, чем в 1939 г., а экспортные – на 50% (а не происходит ли и тут эксплуатация нашего народа Германией?).... Резерв выпуска банкнот, который в 1939 г. составлял 2203 миллиона марок, снизился до 924 миллионов. Государственный долг банку вырос до 7, 5 миллиарда марок. Планируются новые долги. Трудное положение сложилось с рабочей силой: часто приходится прибегать к принуждению. Плохо прошел сплав древесины. Трудностей много, но с ними кое-как справляемся. Продовольственное положение: зерна, видимо, хватит до собственного урожая ... с сахаром положение безбедное; мяса мало; надои молока в районе Хельсинки сократились в июле на 30 %; с производством масла плохо; выдачу пищевых жиров пришлось сократить, приведя ее в соответствие с собственным производством...» [7, с. 44-45].

На північній ділянці фронту проти 20-ї німецької гірської армії і двох оперативних фінських груп діяли війська Карельського фронту (4 загальновійськові армії – 20 розрахункових дивізій) генералів В. А. Фролова і війська 7-ї окремої армії генерала С.Г. Трофименко (7 дивізій) [25, с. 133-147]. До літа 1942 р. ці війська оборонялися на Кольському півострові і в Карелії, захищали Мурманськ і інші бази Північного флоту, прикривали Кандалакшу, Беломорск, Архангельськ [26]. Оборона характеризувалася обмеженою глибиною і невеликими оперативними густиною але її слабкості компенсувалися розвиненою системою оборонних позицій, широким використанням всіх видів загороджень, а також складними умовами місцевості, що ускладнювали противнику масоване застосування танків і артилерії. За півтора року війни більшість частин і з'єднань Карельського фронту змогли не тільки пристосуватися до важких кліматичних умов півночі, але і виробити особливі тактичні прийоми, що дозволяло їм розраховувати на успішне виконання поставлених оборонних завдань. Але для наступу сил бракувало [27, с. 26].

На північно-західному напрямку проти фінської групи Карельського перешейку і німецької групи армія Північ були розгорнуті війська Ленінградського, Волховського і Північно-Західного фронтів. Спільно з Балтійським флотом, який вони обороняли, знаходився рубіж в блокаді Ленінграда і ізольований район Оранієнбаума, утримували рубіж західніше Волхова, на схід Кіришей, Чудова, Новгороду і з трьох сторін охоплювали напівоточенні Дем'янського угруповання противника [27, с. 26-28]. «В конце уходящего года на всех фронтах армия достигла назначенных ей стратегических целей и перешла к обороне. Шестого ноября 1941 года армейские корпуса на Карельском перешейке получили приказ разработать план строительства линии обороны между Ваммелсуу на Финском заливе и Тайпале на Ладожском озере, так называемой линии ВТ, проходящей в тылу главной оборонительной линии. А 11 ноября такой же приказ был отдан войскам на Олонецком перешейке, где за оборонительными укреплениями должны были также быть выставлены артиллерийские батареи по линии реки Свирь. Приказ о строительстве оборонительных укреплений на перешейке Масельга был отдан в начале 1942 года. Вскоре работы по строительству оборонительных сооружений на трех перешейках шли полным ходом» [13, с. 376].

Адольф Гітлер назвав просування військ генерала Дітля сміховинним – відстань в 70 км явно не задовольнила нацистського лідера. Війська фінів та їх союзників просунулися лише на 70 км і втратили майже за 15 тижнів бойових дій 21 000 та 5 000 фінів, армія Норвегія застрягла на всіх ділянках її 3-х корпусів. Операція «Північна лисиця» зазнала стратегічної поразки [23, с. 148-149]. Як відмічає В. Ерфурт: «14 января был передан приказ фюрера, в котором говорилось об отсрочке строительства железной дороги Рованиemi – Петсамо. Вместо этого сообщалось о планах прокладки дороги от Северной Норвегии через Карасйоки до Инар – Ивало, строительство которой предполагалось начать ближе к концу войны, когда она будет иметь чрезвычайно важное значение» [8, с. 67].

Отже, підсумовуючи зазначимо, що на грудень 1941 р. – січень 1942 р. успіхи нацистської дипломатії були очевидні – Фінляндія вступила в Другу світову війну на боці Німеччини, в суспільстві країни перемогли радикальні тенденції (створення «Великої Фінляндії» тощо). Звісно Адольф Гітлер дозволив Фінляндії зберегти свою особливу позицію в німецькій політичній орбіті. Наступальні операції «Срібляста лисиця», «Північний олень», «Платинова лисиця» зазнали стратегічної поразки, хоча фінам вдалося відвоювати втрачені території внаслідок «зимової війни» 1939-1940 рр. – Карелії, Інгерманландії та частково радянського Заполяр'я. Але завзята оборона частин Червоної армії та флоту зупинила спільний німецько-фінляндський наступ. І той факт, що Велика Британія об'явила війну Фінляндії, викресливши її зі своїх партнерів, задав серйозного удару по позиціям країни в світовій спільноті. Таким чином, військово-політичний альянс нацистської Німеччини та Фінляндської республіки дав першу тріщину. Питання німецько-фінських взаємовідносин перейшли в розряд гострих суперечностей та дискусій.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Барышников Н. И. Финляндия во второй мировой войне / Н. И. Барышников, В. Н. Барышников, В. Г. Федоров. – Л.: Лениздат, 1989. – 336 с., ил.
2. Дьяков Ю. Л. Горькое чувство истории: за ошибки власти расплачивается народ / Ю. Л. Дьяков // Россия в XX веке / Ин-т российской истории. – М.: Наука, 1994. – Война 1941-1945 годов: современные подходы / отв. ред. А. Н. Сахаров. – 2005. – 567 с. – С. 76-99.
3. Великая Отечественная война. 1941-1945. Военно-исторические очерки. Книга первая. Суровые испытания / Отв. ред. В. А. Золотарев. – М.: Наука, 1998. – 544 с., ил.
4. Вехвіляйнен О. Фінляндія в другій світовій війні: між Німеччиною і Росією / Олі Вехвіляйнен; [пер. з англ. С. Лохіної]. – К.: Темпора, 2010. – 247 с.
5. Finland in World War II: History, Memory, Interpretations / edited by Tiina Kinnunen, Ville Kivimäki. – Leiden: Brill, 2011. – 576 p.
6. Lunde H. O. Finland's War of Choice: The Troubled German-Finnish Coalition in WWII / Henrik O. Lunde. – Havertown: Casemate Publishers, 2011. – 409 p.
7. Войонмаа В. Дипломатическая почта / Вяйнэ Войонмаа; [пер. с фин. и комм. С. В. Зайчикова]. – М.: Прогресс, 1984. – 284 с.
8. Эрфурт В. Финская война 1941-1944 / В. Эрфурт; [пер. с нем. А. Исаевой; предисл. и коммент. д-р ист. наук Н. Барышникова]. – М.: ОЛМА-ПРЕСС Звездный мир, 2005. – 320 с.: ил. – (Военные мемуары).
9. Исраэлян В. Л. Дипломатия агрессоров / В. Л. Исраэлян, Л. Н. Кутаков. – М.: Наука, 1967. – 436 с.
10. Барышников В. Н. Вступление Финляндии во вторую мировую войну. 1940-1941 гг. 2-е изд. доп. / В. Н. Барышников. – СПб.: Изд-во С. - Петерб. ун-та, 2005. – 481 с.
11. Йокиппи М. Финляндия на пути к войне: Исследование о военном сотрудничестве Финляндии и Германии в 1940-1941 гг. / Мауно Йокиппи. – Петрозаводск: Карелия, 1999. – 370 с.
12. Крестовый поход на Россию: Сборник статей / Ред. - сост. М. Чернов. – М.: Язуз, 2005. – 480 с. – (Война и они).
13. Маннергейм К. Г. Воспоминания / К. Г. Маннергейм; [пер. с англ. Ю. В. Лобода, В. В. Лобода]. – Минск: Попурри, 2012. – 512 с. + 16 с. вкл.
14. FAA attack on Petsamo to assist its ally the Soviet Union, July 1941. – Режим доступа: http://www.fleetairarmarchive.net/RollofHonour/Battlehonour_crewlists/Petsamo_Kirkenes_1941.html.
15. Мери В. Маннергейм – маршал Финляндии / В. Мери; [пер. со шведского А. Афиногеновой]. – М.: Новое литературное обозрение, 1997. – 208 с.
16. Орехов Д. И. Оперативное направление: Финляндия... / Д. И. Орехов. – Санкт-Петербург: ООО «ИПК» «Бионт», 2007. – 594 с.: ил.
17. История второй мировой войны / Отв. ред. Н. Г. Андронников. – М.: Воениздат, 1974. – т. 4. – 535 с.: ил., карт.
18. Eduard Dietl. – Режим доступа: http://de.wikipedia.org/wiki/Eduard_Dietl.
19. Eduard Dietl 1890-1944. – Режим доступа: <http://www.dhm.de/lemo/biografie/eduard-dietl>.
20. Glantz D. M. Barbarossa. Hitler's Invasion of Russia 1941 / David M. Glantz. – Charleston: Tempus Publishing, 2001. – 256 p.
21. Барышников Н. И. Финляндия: Из истории военного времени 1939-1944 / Н. И. Барышников. – СПб.: Наука, 2010. – 409 с.
22. Мейнандер Г. Історія Фінляндії: Лінії, структури, переломні моменти / Генрік Мейнандер; [пер. зі швед. Наталя Іванчук]. – Львів: ЛА «Піраміда», 2009. – 216 с.
23. Барышников Н. И. Избранное. Из истории советско-финляндских отношений / Н. И. Барышников, Э. П. Лайдинен. – СПб.: Издательство РХГА, 2013. – 495 с.: ил., [16] с. ил.

24. Vehviläinen O. Finland In The Second World War: Between Germany and Russia / Olli Vehviläinen. – New York: Palgrave Macmillan, 2002. – 200 p.
25. Мировая война 1939-1945 годы. Сборник статей / [пер. с нем. А. А. Высоковского и А. И. Дьяконова]. – М.: Иностранная литература, 1957. – 538 с.
26. Fortsetzungskrieg. – Режим доступу: <http://de.wikipedia.org/wiki/Fortsetzungskrieg>.
27. Великая Отечественная война. 1941-1945. Военно-исторические очерки. Книга вторая. Перелом / Отв. ред. В. И. Фесенко. – М.: Наука, 1998. – 502 с., ил.

Иванов В.А. НЕМЕЦКО-ФИНЛЯНДСКОЕ ВОЕННОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО ВО ВРЕМЯ «ВОЙНЫ-ПРОДОЛЖЕНИЯ» С СОВЕТСКИМ СОЮЗОМ В 1941 Г.

В статье анализируется проблематика военно-политического сотрудничества нацистской Германии и Финляндской республики во время проведения операции «Барбаросса» и серии наступательных операций с целью отторжения у Советского Союза Карелии, Лапландии и Ингерманландии (операции «Серебристая лиса», «Северный олень», «Платиновая лиса» 1941 г.) Придается значительное внимание фигурам немецких и финских военных и политических деятелей – Вальдемара Эрфурта, Виперта фон Блюхера, К. Г. Маннергейма которые так или иначе были связаны с политическим альянсом нацистской Германии и Финляндской республики в условиях противостояния с Советским Союзом в годы советско-немецкой войны.

Ключевые слова: нацистская Германия, Финляндская республика, СССР, Вальдемар Эрфурт, Виперт фон Блюхер, операции «Барбаросса», «Серебристая лиса», «Северный олень», «Платиновая лиса», военное сотрудничество, Вторая мировая война.

Ivanov V.O. GERMAN-FINNISH MILITARY COOPERATION DURING THE «CONTINUATION WAR» WITH THE SOVIET UNION IN 1941

This article analyzes the problems of military-political cooperation between Nazi Germany and the Republic of Finland during the operation «Barbarossa» and the series of offensive operations aimed to separate Karelia, Lapland and Ingria (operations «Silver Fox», «Reindeer», «Platinum fox» in 1941) from the Soviet Union. Considerable attention is given to the German and Finnish military and political figures - Waldemar Erfurth, Vipert von Blucher, Carl Gustaf Mannerheim which, one way or another, were connected with the political alliance of Nazi Germany and the Republic of Finland in the confrontation with the Soviet Union during the Soviet-German war.

Key words: Nazi Germany, the Republic of Finland, the USSR, Waldemar Erfurt, Vipert von Blucher, operation «Barbarossa», «silver fox», «reindeer», «Platinum Fox» military cooperation, the Second World War.

УДК 327.3..06(21)(438)

Ю.В. Окуньовська

АКТИВІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ПОЛЬЩІ У 90-Х РОКАХ ХХ СТ. В КОНТЕКСТІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

У даній статті досліджуються передумови та причини активізації діяльності громадських (неурядових) організацій у Польщі 90-х років ХХ ст. в контексті розвитку громадянського суспільства.

Основним питанням даного дослідження є висвітлення ролі та місця громадських організацій та «третього сектору» у польському суспільстві, крізь призму їхнього впливу на процеси демократизації, реформування держави, та встановлення контактів з провідними міжнародними європейськими організаціями.

Ключові слова: громадські організації, суспільство, «третій сектор», євроінтеграція, міжнародні фонди, гранди.

Діяльність громадських організацій Польщі охоплює багато сфер, включаючи економічний розвиток, освіту, охорону здоров'я, соціальне забезпечення, культуру, права людини та екологію. Впродовж свого існування польські громадські організації, намагаються дотримуватися міжнародної солідарності, пам'ятаючи про правову та фінансову допомогу, надану країнами Західної Європи польській громаді протягом довготривалого процесу реформування суспільства та європейської інтеграції.

Під час підготовки дослідження ми опирались на роботи українських, російських та польських науковців. Зокрема, вивченням діяльності польських неурядових організацій